అతని కోరిక

లక్ష్మీ మోహనరావు నిద్రనుంచి లేచాడు. లేచి భార్యకేసి చూచాడు. ఆమె యింకా నిద్రపోతోంది. ఆమెను లేపటం యిష్టంలేదతనికి. ఆమెతోపాటు ఎన్నో బాధలూ గాథలూ మేల్కొంటాయని అతనికి తెలుసు. అసలు నిద్రకన్న సుఖకరమైన స్థితి మరొహటి ఏమీ అతనికి ప్రపంచంలో కనపడలేదు. అర్ధాంగి అయిన ఆమెను ఆ సుఖాన్నుంచి దూరం ఎందుకు చెయ్యాలనుకున్నాడు. అతనికి నిద్ర అన్నా, నోవకేన్ ఇంజక్షన్ అన్నా చాలా యిష్టం. ఇదివరకెప్పుడో తేలుకుట్టి అతనికి కాలంతా మంటలూ పోట్లూ ఎ తినప్పుడు డాక్టరు ఆ యింజక్షన్ యిచ్చాడు. దాంతో పాదం తిమ్మిరెక్కిపోయింది బాధ తెలియలేదు. నిద్రకూడా అతనికి అలాగే వుంటుంది. బాధల్నీ అరుచికరమైన సంగతుల్నీ నొక్కివేసి ఉంచుతుంది. అందరికిలాగా అతనికి నిద్ర గాఢనిద్రా .కాదు, సుఖనిద్రా లేదు. ఒహరకం తిమ్మిరిలాంటిది. నిద్ర లేవగానే అతనికి మనస్సు సలుపుతూన్నట్టు ఉంటుంది.

దొడ్లోకి వచ్చి వేపపుల్ల విరిచి పళ్ళు తోముకున్నాడు. ఆ సమయంలోనే అతనికి జరిగిపోయిన రోజున జరిగిన ముఖ్య సంఘటన జ్ఞాపకం వచ్చింది. నాలుగేళ్ళ కొడుకు చనిపోవడమూ, తాను మోసుకుని శ్మశానానికి తీసుకుపోవడమూ, తన భార్య గుండెలు బాదుకుని ఏడ్వడమూ – ఇదంతా నిన్ననే జరిగిందా, ఇదివరలో ఎప్పుడైనా జరిగిందా అన్న అనుమానమూ వచ్చిందతనికి. అతనికి జ్ఞాపకం లేకకాదు. అతని కేదేనా కష్టం వచ్చినప్పుడు అతనికి మనస్సంతా చిత్రంగా మొద్దుబారి

పోతుంది. కాలం అనే డైమన్షన్ ఎక్కడికో తప్పుకుంటుంది. ఏమైనా అతనికి అంతగా ఏడుపు రాలేదు. అంతగా బాధ అనిపించలేదు. అంతే. ఇదీ తిమ్మిరే అనుకున్నాడు

పళ్ళు తోముకుంటుంటే ఇలాగ ఆలోచనలు మంచు పొగలాగ ఎందుకు ముసురుతాయో అతనికి తెలీదు. వాళ్ళమ్మ చిన్నతనంలో 'దరిద్రుడా' అని తిట్టేది. మరి తనకి లక్ష్మీ మోహనరావు అని పేరు ఎందుకు పెట్టింది? అతనికి అమ్మమీద కోపంవచ్చింది. తనకి ఆ పేరు పెట్టినందుకు కాదు; తనకి లక్ష్మి అనే పేరుగల భార్యను వెతికితెచ్చి మెడకు కట్టినందుకు. అతను నవ్వుకున్నాడు అతనికి ఎవరేమన్నా కోపంరాదు కాని 'దరిద్రుడా' అని అంటే కోపంవచ్చేది తల్లిని అలా పిలవ్వొద్దని కసురుకునేవాడు. దరిద్రం యాచనలో ఉంది. సోమరితనంలో ఉంది. కష్టపడేవాడికీ అభిమానం ఉన్నవాడికీ దరిద్రం ఉండద్దు. ఎవరూకూడా ఉందని వేలెత్తి చూపించలేరు. అందుకే అతను దొరికిన ఉద్యోగమల్లా చేసేవాడు. అతని కెప్పుడూ టెంపరరీ ఉద్యోగాలే దొరికేవి. బియ్యంకొట్లో గుమాస్తాగా పనిచేశాడు. ఎలెక్ట్రిసిటీ ఆఫీసులో పనిచేశాడు. లాటరీ టిక్కెట్లు అమ్మేవారిలో కూర్చొని మైక్ ముందు గొంతుపెట్టి 'రూపాయికి లక్ష రూపాయలు' అని కేకవేశాడు. సినిమాలో గేటుదగ్గర నిలబడ్డాడు. కిరాణాకొట్లవాళ్ళకి పద్దులు రాసిపెట్టేవాడు. ఎప్పుడూ అతని జీతం ముఖ్యావసరాలకి సగం సరిపోయేది. పై సగం అవసరాలూ ఎండిపోయి అతని భార్యకి జబ్బు రూపంలో, తనకి భయం రూపంలో, కొడుక్కి ఆకలి రూపంలో దాగి ఉండేవి.

చచ్చిపోయిన కొడుక్కి ఆకలెక్కువ. వాడ వసమానం తిండి కావాలని మారాం చేసేవాడు. వాడికి కడుపునిండా అన్నంపెట్టినా ఇంకా యివీ అవీ కావాలనేవాడు. తోచకపోతే మట్టి తినేసేవాడు. ఒక వైద్యుడికి చూపిస్తే లివర్ పెరిగిందన్నాడు. అందుకే పొట్ట అలా ఎత్తుగా

వచ్చిందన్నాడు. పొట్టమీద నీలంరంగు నరాలు పైకి వుబ్బి భూగోళం మ్యాపుమీద నదుల గీతల్లా వుండేవి. వాడికి సరిగా మందివ్వక - మందిప్పించలేక - చంపేశాడన్నారు లక్ష్మీమోహనరావుని కొందరు. కాని అది అబద్ధం. ఎలాగోఅలాగ డబ్బు తెచ్చి మందులిప్పించాడు. కొట్టువాడిని బతిమాలి కొన్ని మందులు అరువు తెచ్చాడు. ఆ జబ్బుకి ఇవి అరువు మందులని తెలిసిపోయి లోకువచేసి కాస్తయినా తగ్గలేదని అతని అనుమానం.

వాడు బతికివుంటే వాళ్ళ మేనమామ అల్లుడు పింతండ్రిలాగ తాసీల్దారయివుండేవాడు అని భార్య లక్ష్మి ఉద్దేశం. అతనికీ అతని భార్యకీ కూడా గౌరవంగా, గర్వంగా చెప్పుకోదగిన బంధువు ఈ తాసీల్దారు ఒకడే. ఆ తాసీల్దారుని వీళ్ళెప్పుడూ చూడలేదు. ఆయన వీళ్ళ నెప్పుడూ ఏ కార్యానికీ పిలవనూ లేదు. కానీ ఆ తాసిల్దారు మాత్రం ఈ భూమి మీద ఎక్కడో ఉండడం ఖాయం. లక్ష్మి కుళాయి దగ్గర ఏవో మాటల్లో "మా బంధువొకాయన తాసిల్దారు. ఆయన కీ వూరు బదిలీ అయితే బాగుండును. ఈ కుళాయి నీళ్ళు ప్రత్యేకం ముందుగా నేను పట్టుకునేందుకు ఏర్పాటుచేసి వుండును. వేగలేక చస్తున్నాం ఈ అలగాజనంతో _" అంటుండేది.

అలగా జనంలో తానూ ఒకర్తెనని లక్ష్మికి తెలియలేదు. అయితే లక్ష్మి నమ్మకాలూ ఆశలూ పెట్టుకున్న మనిషి. తన భర్తకి యే నాలుగువందల ఉద్యోగమో, ఏ లాటరీ ఫస్టుప్రైజో ఏదో ఒకటి అనతి దూరంలో రెడీగా వుందని అనుకుంటుంది. ఒకమేడ. ఒక మంచికారు. రాళ్ళ నెక్లెసూ ఆవిడ కనీసపు కోర్కెలు. కాని లక్ష్మీమోహనరావుకు ఏనాడూ పెద్ద ఆశలు లేవు. అతనికి చిన్న చిన్న సరదాలు వుండేవి. చిన్నతనంలో అతను పెద్ద వాణ్ణయి పోవాలనుకునేవాడు. చిత్రం ఏమంటే నిజంగా కొన్నేళ్ళకి పెద్దవాడయి పోయాడు. నిజానికి అతనికి తీరిన కోరిక ఇది ఒక్కటే. చిన్నప్పుడు కసరత్తుచేసి 'గామా'లా తయారవా లనుకునేవాడు. దానికి

బాదంపప్పు, కోడిగుడ్డూ మొదలైన పుష్టికరమైన ఆహారం తినాలనేవారు. బాదంపప్పు సమృద్ధిగా సంపాదించుకో గలిగిననాడు కసరత్ ప్రారంభం చేయా లనుకోవడం వలన ఈ నాటికీ ఆ కోరిక నెరవేరలేదు. సర్కస్ అంటే అతనికి యిష్టం. నల్లకోటు వేసుకుని పొడుగాటి కమ్చీని చప్పుడు చేస్తూ గుర్రాల్ని గుండ్రంగా పరుగెత్తించేవాడంటే అతనికి భయం, గౌరవం, అభిమానమూ కూడా. అంతవాడవాలని ఉండేది. తన ఇంటి పెరట్లోకి వచ్చే పోయే రెండు మూడు వచ్చు కుక్కలికి మెడకి నవారుపట్టీ కట్టి వెదురుపుల్లలు ఎత్తుగా అడ్డం పెట్టి వాటిని దుమకమనేవాడు. అవి మొరిగేవి, మూలేవి, కరవబోయేవి. వాటిని తన చాంతాడు కమ్చీతో చావకొట్టేవాడు. అవి వెల్లకిలలా పడుకుని భోరుమని ఏడ్చేవి. ఇలాగ అతనికి చిన్న చిన్న సరదాలే ఉండేవి. ఆ రోజుల్లో అతను లేనివాడని ఎవరూ అనుకొనేవారుకాదు. అతనికి కూడా అనిపించేదికాదు. అతని తండ్రి చేసేది గుమాస్తా ఉద్యోగమైనా తెలివిగా, సులువుగా లంచాలు పట్టగలిగిన వాడవడంవల్ల ఇంట్లో ఏ ఇబ్బందీ ఉండేదికాదు. లక్ష్మీమోహనరావుకి చిరుతిండికీ, సినిమాలకీ లోటు ఉండేదికాదు.

అన్నింటికన్నా అతనికో సరదా ఉన్నట్టుగానే ఉండిపోయింది. అతను పదోక్లాసు చదువుతూన్నప్పుడు శ్రీరామ నవమి ఉత్సవాలకి పందిట్లోకి వెళ్ళాడు. అక్కడ మంచి మజాగా మేజువాణి జరుగుతోంది. పళ్ళెత్తుగాఉన్న దేవత్తో మేళం కడుతోంది. 'ఛా' అనుకున్నాడు లక్ష్మీమోహనరావు ఆమెనుచూసి. కాని ఇంతలో రసజ్ఞుడయిన ఒక కారాకిళ్ళీ ప్లస్ కండువా ఆసామీ ఫిడేలు వాయించేవాడిని పిలిచి చెవిలో ఏదో చెప్పాడు. పళ్ళెత్తు ఆవిడ గజ్జెలువిప్పి ఇంకో సన్నగా నాజూకుగాఉన్న ఎర్రని పిల్లకిచ్చింది. ఆ పిల్ల కళ్ళు బాగున్నాయి. బెంగగా వున్నాయి. చిన్నగా, జాలిగా నవ్వి ముందుకువచ్చి, 'తూరూపు తెలవారె' అని అభినయం ప్రారంభించింది. లక్ష్మీమోహనరావుకి సరదా వేసింది. ఆ కళ్ళనీ, బుగ్గల్నీ ముద్దెట్టుకోవా లనుకున్నాడు.

తర్వాత పెద్దవాడైన కొలది భోగం వాళ్ళంటే ఏమిటో, ఎందుకో తెలిసిపోయింది. రాజమండ్రీ మెరకవీధిలో వీళ్ళు ఉంటారని తెలిసింది. వాళ్ళొక మేలిరకం 'హాయిని' ఇస్తారనీ బతికున్న వాడెవడైనా ఒక సారి ఆ హాయిని పొందితీరాలని విజ్ఞులైన మిత్రులు కొందరతనికి చెప్పారు. కాని వాళ్ళు ఒక ఇబ్బందైన మాటకూడా చెప్పారు. వాళ్ళకి డబ్బూ, నగలూ మొదలైనవి ఇస్తేనే రానిస్తారనీ; లేందే గడప తొక్క నివ్వరనీ చెప్పారు.

ఈ షరతు మాత్రం అతనికేమీ బాగాలేదు. ఈ సరదా క్రమ క్రమంగా అతనిలో అడుగున పడిపోయింది. సంఘానికి వీళ్ళు చీడ పురుగులనీ, తప్పనీ, అవినీతి అనీ అందరూ అనడంవల్ల కొంత అతనూ నమ్మాడు. స్వంతవూళ్ళో మేజువాణీ చూడడానికి సిగ్గువేసినా పొరుగూళ్ళకి వెళ్ళినప్పుడు బెదురుగా మోతాదుగా చూసి సంతృప్తిపడే వాడు.

మొహం కడుక్కుని యింట్లోకి వచ్చాడు. అతనికేదో జైల్లో వున్నట్టనిపించింది. అసలీమధ్య అతనికి ఇంట్లో పట్టుమని పది నిమి షాలు ఉండడమే కష్టంగావుంది. కొడుకు బతికున్నప్పుడు, అతనికి కొడుకు బతికున్నట్టే అనిపించేదికాదు. కాని ఇప్పుడు కొడుకులేడని ప్రతీ వస్తువూ సాక్ష్యం ఇస్తోన్నట్టువుంది. తన భార్య నిద్ర లేవకుండానే అత నికి వెళ్ళిపోవాలనిపించింది. పుత్రశోకంతో ఉన్న ఆమెని ఓదార్చడం చాలా కష్టమైనపని అనిపించింది. పక్కింటావిడ నిన్నవచ్చి కష్టంలో ఆదుకుంది. మళ్ళీ ఈరోజు ఉదయమే తనభార్య నావిడకి వదిలెయ్యడం మంచిదనుకున్నాడు. వీధి తలుపు చప్పుడుకాకుండా తెరచి గుమ్మం దాట బోతుంటే అతనికి క్రితంరోజున లక్ష్మి మెళ్ళో మంగళసూత్రాలు తీసి పిల్లాడికి మందులూ, బియ్యమూ తీసుకురమ్మని చెప్పడం జ్ఞాపకం వచ్చింది. వెనక్కి వచ్చి అల్మారులో మూలగా కాగితం పొట్లంలో కట్టిన మంగళసూత్రాలు తీసి జేబులో వేసుకున్నాడు. నిన్న వీటి అవ సరం లేకండానే కుర్రాడికి ప్రాణంమీదికి రావడంతో తాకట్టు పెట్ట

వల్సిన అవసరం లేకపోయింది. ఈ రోజున డబ్బు తెచ్చుకోవల్సిన అవసరం ఉంది. లక్ష్మి చాపమీద సగం, నేలమీద సగం పడుకుని నిద్రపోతోంది. ఆమె నిప్పుసెగకి ఎండి ముడుతపడిన పాత కాగితంలా ఉంది. ఒక్కసారి ఆమెనుచూచి గబగబా వీధిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

లక్ష్మీమోహనరావు వీధిలోకివచ్చి నడవటం మొదలుపెట్టాడు. అతనికోక గమ్యం లేదు. ఇంటికి తిరిగి వెళ్ళకుండా చీకటి పడే వరకూ పొద్దుపుచ్చడమే అతని ప్రస్తుతాశయం. ఎప్పుడో ఒకప్పుడు మంగళ సూత్రాన్ని తాకట్టు పెట్టవచ్చును. ఒక వీధినుంచి ఇంకొక వీధిలోకి, ఒక సందులోంచి ఇంకొక సందులోకి కులాసాగా నడుస్తున్నాడు. నడవడంలో, ఇటూ అటూ కొట్లనీ, ఇళ్ళనీ, మనుష్యులనీ, చూడడంలో అతని కొక విశ్రాంతి లభించినట్టుగా ఉంది. ఒళ్లూ మనస్సూ ఏదో తేలికై పోయినట్టుగా బరువు దిగిపోయినట్టుగా వుంది. తాను విచ్చలవిడిగా తిరగడానికి ఇంత పెద్ద ఊరు ఏర్పడి ఉండడం ఏదో దైవ సంకల్పంలాగా అనిపించింది. రాజ మంత్రి ప్రజల నందరినీ పిలిచి ఒక్కసారి అభినందించా లనిపించింది. ఇంతమంది జనాభాలో ఎవడికీ తన కొడుకుపోయినట్టూ తెలియదు. తెలుసుకోలేరు, తెలుసుకోవాల్సిన అవసరమూ లేదు జన ప్రవాహంలో తా నొక బిందువు మాత్రమే. నడవగా నడవగా ఆకలి వేసింది. జేబులో ఒక రూపాయికూడా వుంది. హోటల్‌కు వెళ్ళి ఇడ్లెన్లు తిని కాఫీ తాగి మిఠాయి కిళ్ళీ వేసుకొని నడక ప్రారంభించాడు. ఎదురుగా ఎవడో నున్నగా క్రాపింగ్ దువ్వుకొని ఒక లుంగీదారు ఇతన్ని చూసి ఇకిలించి నట్టు నవ్వాడు. గబుక్కున లక్ష్మీమోహనరావుకి జ్ఞాపకం వచ్చింది. తాను తల దువ్వుకోలేదని బట్టలు మార్చలేదనీ. పోనీలే అనుకున్నాడు. ఒక దేవాలయం దగ్గర ఎందరో తడి బట్టలతో దేవుడికి మొక్కుకుంటు న్నారు. (అతనుకూడా చేతులెత్తి నమస్కరించాడు) ఒకావిడ చాలా ఖరీదైన పట్టుచీరా, మెడకీ చేతులకీ కొన్నివందల తులాల బంగారమూ, విశాలమైన కళేబరంతో వెనకాల మొగుడూ పరిచారికా వెంటరాగా దేవా లయంలోకి వెళుతుంటే చూచి నవ్వుకున్నాడు. ఇంతడబ్బున్న ఆవిడని

చూసి దేవుడు నాలుగడుగులు ముందుకువేసి 'రండి మహాలక్ష్మమ్మ గారూ! దయచేయండి. మీబోటివాళ్ళు అస్తమానూ వస్తారా :' అంటా డేమో అని కాస్సేపు నిలబడి చూశాడు. అక్కణ్ణుంచి సినిమా పోస్టర్లు వరుసగా చూస్తూ చదువుతూ యిన్నీసు పేట వరకూ వెళ్ళాడు. ఒకచోట రోడ్డుకి పక్కగా కాళీజాగాలో ఎవడో గారడివాడు తన విద్యని ప్రదర్శిస్తున్నాడు. జనం గుండ్రంగా మూగి ఉన్నారు. లక్ష్మీమోహనరావు వాళ్ళల్లోకి దొప్పుకుపోయాడు. సర్కస్‌లాగా గారడీ అన్నా అతనికి యిష్టం. గారడీవాడు తురకాన్నీ తెలుగునీ పసందైన పాళ్ళల్లో కలిపి పంచిపెడుతున్నాడు. కోడిగుడ్డుని ఒక బుట్టతోమూసి కుక్కపిల్లని చేస్తా నంటున్నాడు వాడు. తనకి గారడీవస్తే దాన్ని మేకపిల్లనిచేసి గారడీవాణ్ణి ఏడిపించవచ్చు ననుకున్నాడు. గారడీవాడి కూతురు డబ్బు లడుగుతోంది. దానిగడ్డంమీద మచ్చ ముద్దొస్తూందనుకున్నాడు. జేబులోంచి పావలా తీసి దానికిచ్చేశాడు. పక్కవాడు అణాయే యిచ్చాడు వాడిని తిరస్కారంగా గర్వంగా చూశాడు.

సూర్యుడు నడినెత్తికి వచ్చాడు. ఎండ చుర్రుమంటోంది. మళ్ళీ ఆకలేసింది లక్ష్మీమోహనరావుకి. సత్రంవేపు బయల్దేరాడు. సత్రం ముందు ఎవడో బొమ్మలున్న గుడ్డ నేలమీద పరచి "కాయ్ రాజా కాయ్" అంటున్నాడు. సర్కస్ జ్ఞాపకం వచ్చింది లక్ష్మీ మోహన రావుకి, గుర్రాలంటే అతనికి ఇష్టం. గుర్రంమీద బేడ కాసేడు. పావలా వచ్చింది. మళ్ళీ రెండోసారి పావలా, బేడ కలిపి కాశాడు. పోయింది. ఫక్కున నవ్వాడు.

"ఏం నవ్వుతావ్" అన్నాడు లాటరీవాడు.

"ఈ గుర్రం నిజం గుర్రంకాదు" అన్నాడు లక్ష్మీమోహనరావు.

"ఊరుకోవయ్యా! ఇది ఫస్టు క్లాసు గుర్రం. చూడు, ఈ ఏనుగుని, మైసూరు మారాజా దీన్నే ఎక్కి ఊరేగేవాడు. కాయ్ రాజా కాయ్" అన్నాడు లాటరీవాడు.

"నే కాయను" అన్నాడు లక్ష్మీమోహనరావు.

"ఏం_ఎందుకు కాయవ్ ? నాది నిజాయతీ అయిన లాటరీ" అన్నాడు లాటరీవాడు.

"ఎందుకో చెప్పనా" అని అడిగాడు లక్ష్మీమోహనరావు.

"చెప్పయ్యా చెప్పు. ఏదేనా మోసం ఉందని రుజూచేస్తే పది రూపాయలు నీకు ఈనాం" అన్నాడు కోపంతో లాటరీవాడు.

"అయితే చెప్తా విను. నా దగ్గర డబ్బులేదు. నే నాడను" అని లేచిపోయాడు లక్ష్మీమోహనరావు, అందరూ గొల్లుమని నవ్వారు. లాటరీవాడు పెద్ద అవమానంగా తలచి "కలేజా వుంటే కాయండి. రూపాయికి రెండు రూపాయిలు ఊరికే చూస్తే అదురుష్టం రాదు మొగాలకి" అన్నాడు.

లక్ష్మీమోహనరావు సత్రంలోనికి వెళ్ళాడు. సత్రం గుమాస్తా ఇతన్ని ఎరుగును. బీడి పొగ పైకి వూది "ఏవఁయ్యోయ్ కులాసానా. కనపడ్డం మానేశావ్" అన్నాడు.

"ఏదీ బీడీవుంటే ఒకటియ్" అన్నాడు రావు.

"అరె నీ కలవాటు లేదుగా?"

"చేసుకున్నానులే" అంటూ బీడీ తీసుకుని అంటించాడు లక్ష్మీమోహనరావు. అతనికి బీడీ అలవాటులేదు. కాని ఈ వేళ అతనికి ప్రతి పనీ చేసేందుకు స్వతంత్రం వచ్చినట్టుగా వుంది.

"కులాసాయేనా ? ఏంటి ఇలా వచ్చావ్" అన్నాడు గుమాస్తా.

"ఆఁ. ఇలాగ పనిమీద వెళుతున్నాను. ఏదేనా మంచం వుంటే పడెయ్యి. కాసేపు నడుం వాల్చిపోతాను" అన్నాడురావు

గుమస్తా కాళీ గది ఒకటి చూపించాడు. బీడీకాలుస్తూ ఉక్కిరిబిక్కిరిఅవుతూ దగ్గుతూ మంచంమీద పడుకుని లక్ష్మీమోహనరావు రకరకాల ఆలోచనల్ని తరుముతున్నాడు. అలసిపోయిన అతనికి తెలీకుండా నిద్రపట్టింది.

సాయంత్రం ఆరు దాటాక గుమాస్తా లేపేవరకూ అతనికి మెల కువ రాలేదు. మెలుకువ వచ్చాక అతను చాలాసేపు తికమక పడ్డాడు, తనక్కడ ఎందుకున్నదీ తెలియక. కొంతసేపటికి అతన్ని అతను గుర్తించడానికి వీలయింది. గుమాస్తాకి థాంక్స్ చెప్పి ఇన్నీసుపేట గోదావరి ఒడ్డుకి వెళ్ళి మొహం కడుక్కొని మెట్లమీద కూర్చున్నాడు. విశాలంగా చల్లగా పారుతూన్న గోదావరి ముందు అతను చటుక్కున ఏకాకిలా ఫీలయాడు. క్రమ్ముకుంటూన్న లేత చీకటిలో బద్దకంగా చూస్తు కూర్చున్నాడు. అతనికి చిన్ననాటి రోజులు జ్ఞాపకం వచ్చాయి. చుట్టనములూ మాట్లాడే తండ్రి, తులసి కోటకి రోజూ పూజచేసే తల్లీ, పకోడీల కొట్టూ, సర్కసూ, తెలుగు మేష్టారూ, శ్రీరామ నవమి ఉత్స వాలూ...అతనికి లోపల్లోపల దాగి ఉన్న కోరిక ఒక్కసారి బయట పడింది. ఒక్కరాత్రి అయినా భోగందానితో అనుభవించాలని ఉబలాట పడిపోయింది అతని మనసు; పుష్పలత అందంగా వుంటుందనీ బాగా అభినయిస్తుందనీ అంటారు. ఓ సారి మెరక వీధిలో వెళుతూంటే పుష్ప లత మేడని చూపించారు మిత్రులు. ఈవాళ ఎలాగయినా తాకట్టు పెట్ట టానికి సొమయిపోయింది. రేపటి సంగతి రేపు చూచుకోవచ్చు ననిపిం చింది. మెరక వీధిలో మేడ వుంది. ఇంకేం అనుకున్నాడు. లేచి బయ ల్దేరాడు.

విద్యుద్దీపాల కాంతిలో రాజమండ్రి సందులు చవకరకం ఆడ దానిలా మెరుస్తున్నాయి. తికమకగా ఉన్న జుట్టుతో మాసిన చొక్కాతో తిన్నగా పుష్పలత మేడ గుమ్మం ముందు నిలబడ్డాడు. ఏం చెయ్యాలో ఎలా పిలవాలో అతనికి సరిగా తెలియదు. దగ్గాడు. కొంతసేపయాక మళ్ళీ దగ్గాడు. చివరికి "ఏమండి" అని పిలిచాడు. అతనికి సిగ్గుగా భయంగా వుంది. ఇంతలో ఓ గళ్ళ చీర కట్టుకున్న యాభై ఏళ్ళ స్త్రీ వచ్చి "ఏం కావాలి?" అంది. జుట్టు పల్చపడి ఆమె తల పెంకు అక్క డక్కడ కనిపిస్తూ అసహ్యంగా వుంది.

"ఈ మేడలో పుష్పలత వుందా ?" అన్నాడు బెరుగ్గా.

"ఆఁ వుంది. ఎవరేనా పంపించారా నిన్ను ?"

"కాదు. నాకే కావాలి."

"నీకా !" ఆమె విరగబడి నవ్వింది. నవ్వినప్పుడు గొగ్గిపళ్ళు కన్పిస్తున్నాయి.

"నా దగ్గిర అరకాసు బంగారం వుంది" అన్నాడు ధీమాగా.

ఆమె ఎగాదిగా చూసి, "ఆగు కనుక్కొని చెపుతాను" అని లోపలికి వెళ్ళి కొంతసేపటికి తిరిగివచ్చి "రాత్రి తొమ్మిది దాటాక రండి" అంది.

లక్ష్మీమోహనరావు ఉత్సాహంగా బజారువైపు నడిచి ఒక క్షౌర శాలలోకి వెళ్ళాడు. అక్కడ ఎవరూలేరు యజమాని తప్ప.

"ఏంసార్ క్రాఫ్ వెయ్యమంటారా ?" అన్నాడు వాడు.

"కాదు కొంచెం తలకి నూనెరాసి పెట్టాలి, పౌడరుకూడా కావాలి. డబ్బులు తీసుకురాలేదు. ఎప్పుడేనా యిటు వచ్చినప్పుడు యిస్తాను" అన్నాడు లక్ష్మీమోహనరావు ప్రాధేయ స్వరంతో. శాలాధిపతి యితన్ని నిదానించి చూచి "ఏం గిరాకీ పంతులూ ?" అన్నాడు.

"ఏముంది"

"పిల్లేదేనా దొరికిందా ?"

ఆశ్చర్యంతో లక్ష్మీమోహనరావు "నీ కెలా తెలిసింది ?" అన్నాడు.

"ఓస్, అందరి వయినం ఇట్టే పసిగట్టగలను. అనుభవం, అంతే ! అనుభవం. నిన్ను చూడగానే అనుకున్నాను. ఈ దెవడో నాసిరకంరా బాబూ, అని"" అన్నాడు కొట్టువాడు.

ఇలా లోకువచేసి మాట్లాడడం కష్టమనిపించింది లక్ష్మీమోహన రావుకి. అయినా చేసేది లేదు. తల దువ్వుకుని, పౌడరు రాసుకుని తొమ్మిదయేవరకు అక్కడే ఒక బల్లమీద కూర్చున్నాడు. ఒళ్ళంతా బరువుగావుంది. ఒకపక్కన చెయ్యకూడని పని ఏదో చేస్తూన్నట్టు వుంది. అంతలోనే విపరీత శక్తులమీద తిరుగుబాటు చేస్తోన్న నాయకుడి లాగా గర్వంగా అనిపించింది. తన ఒక్క కోరిక ఎందుకు తీర్చుకో కూడదు? ఎవరు అడ్డుపెడతారు? అతనిలో తెలియని సంతోషం వ్యాపించింది,

ఇదివరకు వెళ్ళిన మెరకవీధి మేడదగ్గరకు వెళ్ళాడు. ఇందాక టావిడ గుమ్మందగ్గర కూర్చొని కాళ్ళకి తైలం రాసుకుంటోంది. ఇతన్ని చూసి "ఆ మెట్లెక్కి పైకి వెళ్ళు, అక్కడుంటుంది" అంది. ఏకవచన ప్రయోగానికి ఒళ్ళు మండింది. కోపంగా చూచి మెట్లెక్కాడు. డాబా మీద పిట్టగోడ నానుకుని విలాసంగా నుంచుం దొక యువతి. పొడుగాటి వాల్జడ మధ్య బంగారపు చామంతిపువ్వు వుంది. మెళ్ళో నెక్లెసూ ఒక ఒంటిపేట గొలుసూ వున్నాయి. రొమ్ములు ఎత్తుగా వున్నాయి. పౌడరు పూసినమొహం తెలుపూ, చేతుల చామనచాయ రంగూ విడివిడిగా అసం దర్భంగా ఉన్నాయి.

ఇతన్ని చూసి నవ్వుతూ "రాండి" అంది ఆమె. ఆమె వెనకాలే గదిలోకి వెళ్ళాడు. గది చిన్నదైనా పందిరి పట్టెమంచం, ఒక సోఫా, ఒక డ్రాయరూ ఇరుకుగా సర్ది ఉన్నాయి. పరుపులమీద మొఖమల్ పరచి వుంది. డ్రాయరుమీద మిఠాయిలూ, అరటిపళ్ళూ, మరచెంబూ, టేబిలు ఫానూ ఉన్నాయి. గోడమీద వెంకటేశ్వరుడి పటానికి ఇటూ అటూ సినీ తారల బొమ్మలూ, క్యాలండర్లూ వున్నాయి. ఓ పక్కగా ఉన్న ఒక్క కిటికీ మూసేసి ఉంది. గదిలోకి వెళ్ళగానే లక్ష్మీమోహన రావుకి నిలవవున్న గాలివాసనా, ఒకరకం ముదురు సెంటువాసనా కలిసి గమ్మత్తుగా ఉంది.

ట్యూబ్‌లైటు కాంతిలో ఆమెను తదేకంగా చూస్తూ నిలబడ్డాడు. ఆమె నవ్వి "అలా చూస్తున్నారేం. బావులేనా ?" అంటూ దగ్గరకు వచ్చి చెంపల్ని తాకి సోఫాలో కూర్చోపెట్టింది. అతనికి వొళ్ళు పులకరించింది. ఆమె అంత అందంగా కనపడలేదు. అయినా ఆమె చొరవలో, చను వులో ఉద్రేకపరిచే గుణం ఉంది.

తనని పరీక్షగా చూస్తోందని తెలుసుకొని "మీ పేరు చెప్ప లేదేనా ?" అని అడిగాడు

కిలకిల నవ్వి ఆమె అతని పక్కగా కూర్చొని "ఇలాంటి చోటుకి రావడం మీకు కొత్తా ?" అంది.

"ఏం ?"

"నన్ను 'మీరు' అని గౌరవిస్తున్నారేం :"

"మిమ్మల్ని గౌరవించకూడదా ?"

"ఊహుఁ—" అని కళ్ళు కుంచించి అతనిమీదికి కొంచెం వొంగి "మీది ఈ వూరు కాదా ?" అని అడిగింది.

"కాదు" అబద్ధమాడాడు లక్ష్మీమోహనరావు.

"మరి ఏ వూరు ?"

"అమలాపురం."

"ఏం చేస్తోంటారు. ?"

"వ్యవసాయం — అక్కడ నాకు భూములున్నాయి" ధైర్యంగా అనేశాడు.

ఆమె తీవ్రంగా చూచి మళ్ళీ నవ్వుతూ "యీనాందార్లన్నమాట. ఏమాత్రం కమతం వుంది ?" అంది.

"యాభై ఎకరాలు—" తన లోకువ పట్టేస్తుందేమోనని నిచ్చెన మెట్లెక్కిపోతున్నాడు లక్ష్మీమోహనరావు.

"మరి ఈ మాసిన బట్టలూ వేషమూ – ఇలాగే వస్తారా మా దగ్గరికి? అయ్యో రామ" అని చెంగు నోటికి అడ్డంపెట్టుకుని నవ్వుతోంది.

"పెట్టె, బెడ్డింగూ పోయాయి వస్తోంటే. ఈ వూర్లో పనుంది మరి! ఏం చెయ్యను" కంగారు పడ్డాడు లక్ష్మీమోహనరావు.

"ఉహూఁ–" ఆమె ఏదో ఆలోచిస్తున్నట్టు వుంది.

"పుష్పలతంటే మావైపు మంచి పేరు."

"నేను పుష్పలతని కాను."

"మరి నువ్వు...."

"నన్ను పాప అంటారు. పుష్పలత మా అక్కయ్య. ఓ లక్షాధికారి మా అక్కయ్యను సొంతంగా ఉంచేసుకున్నాడు."

"ఓహో!" అన్నాడు లక్ష్మీమోహనరావు. పోనీ ఇదైతేనేం దాని చెల్లెలే కదా అని సమాధానపర్చుకున్నాడు

"నన్నుకూడా మీరు తీసుకుపోయి ఉంచుకోరాదూ?" చిలిపిగా నవ్వుతూ అడిగింది.

"నేనా - ఎక్కడ ఉంచుకోవటం? ఎలాగ?" తడబడుతూ అన్నాడు లక్ష్మీమోహనరావు.

ఆమె ఏదో పసిగట్టినట్టు "భోంచేశారా?" అంది.

"లేదు."

"ఏం?"

అతను జవాబివ్వలేదు. ఎందుకో అతని మనసంతా కలతపడిపోయింది. అతనికి కొడుకుని శ్మశానానికి మోసుకుపోవడం జ్ఞాపకం వచ్చింది.

"మరి బంగారం ఏదీ?" అడిగిందామె.

"బంగారం ఏదీ ?" అన్నాడతను.

"మా పిన్ని చెప్పింది అరకాసు బంగారం ఉందని."

"ఓహ్ అదా – ఓహ్ మర్చిపోయాను" జేబులోంచి మంగళ సూత్రాలు పొట్లంతీసి ఆమె కిచ్చాడు.

"భలేవారే మీరు ఇంతవరకూ ఇవ్వకుండా నన్నాడిస్తున్నారా?" అంటూ ఆమె పొట్లం విప్పి చూచింది. పసుపుతాడుకి మంగళసూత్రాలు కట్టబడి ఉన్నాయి. అప్రయత్నంగా ఆమె "సరే!" అంది. ఆమె చెక్కిళ్ళలోంచి రక్తం దిగిపోయింది. సందేహంగా అతనికేసి చూసింది.

"అరకాసు ఉండదనా నీ సందేహం ?" అని అడిగాడతను.

"ఉంటయ్యో మోలే–" ఆమె పొట్లంకట్టి చేతో పట్టుకుని "కొంచెం మిఠాయి తినండి. ఇప్పుడే వస్తాను" అని గదిలోంచి వెళ్ళిపోయింది.

అతనికి ఉత్సాహం తగ్గిపోతూన్నట్టనిపించింది. మధ్యాహ్నం భోజనంలేని కారణాన ఏమో అనుకున్నాడు. మంచి చలాకీదే ఈ పాప. తనని లేనివాడని కనిపెట్టేసిందా ? అయితేనేం, బంగారం ఇచ్చాడుగా. ఇంకేం అనుకున్నాడు. టేబుల్‌మీద పళ్ళెంలో మిఠాయి తీసుకుని తాపీగా తిన్నాడు. కిందనుంచి ఏవో కేకలు వినిపిస్తున్నాయి. పాప ఎవరిమీదో – బహుశా ఆ గొగ్గిపళ్ళ పిన్నిని తిడుతోందేమో అను కున్నాడు. రెండు చెక్కరకేళీ అరటిపండ్లు వొల్చుకుని తిన్నాడు. క్రమంగా అతనికి బలం వచ్చింది. దాంతో అతనిమీద అతనికి నమ్మకం కలిగింది. ఇందాకట్నుంచీ నీరసంవల్ల కాబోలు అలా బెదురుగా ఉన్నా ననుకున్నాడు. ఇప్పుడు చూడమను తన ప్రజ్ఞ. తనూ– చమత్కారంగా మాట్లాడగలడు. పాపచేత జావళీ అభినయింప చెయ్యాలి. "తూరుపు తెల్లవారే" అంటే ఆతనికి ఇష్టం. మరచెంబు తీసి నీళ్ళు తాగి త్రేన్చాడు. రాబోయే సుఖాన్ని తలచుకుంటుంటే అతనికి వొళ్ళు మళ్ళీ పులక రించింది. లేచివెళ్ళి మంచంమీద పడుకున్నాడు. చిరునవ్వు నవ్వు కున్నాడు తృప్తిగా.

*

గదిలోకి గొగ్గిపళ్ళావిడ వచ్చింది. ఇదొచ్చిందేమిటీ అని కంగారు పడ్డాడు లక్ష్మీ మోహనరావు "లేలే పంతులూ మంచంమీద దొర్లాగ పడుకున్నావు కాని" అంది మోటుగా ఆవిడ.

"ఏం"

"ఇనస్పెట్ట రొత్తన్నాడు. కబురొచ్చింది. ఎల్లుబాబూ నువెల్లిపో___"

"ఎక్కడికి వెళ్ళను ?" కోపం వచ్చింది లక్ష్మీమోహనరావుకి. "నేనెందుకు వెళ్ళాలి" అన్నాడు.

"సాల్లే-ఇనస్పెట్టరొస్తే నిన్నూ నన్నూ జెయిల్లోకి తోస్తాడు. దయ చెయ్యి పంతులూ ఇదిగో నీ బంగారం-"ఆమె పొట్లం మీదికి విసిరింది.

"పాప ఏదీ. ఇలా రమ్మను" మెల్లగా అడిగాడు రావు.

"పాపే చెప్పింది నిన్ను పంపించెయ్యమని. నడు నడు ఊఁ" అంది.

కోపంతో పొట్లం తీసికొని లక్ష్మీ మోహనరావు గబగబా కిందికి దిగాడు. ఇటూ అటూ చూశాడు. గుమ్మం పక్కగా పాప నుంచుని వుంది.

"నన్ను బొమ్మన్నావేం ___ వాడెవడు ఆ ఇనస్పెక్టరు, నాకేం భయం !" అన్నాడు గట్టిగా.

పాప నవ్వి "కోప్పడకు పంతులూ. మళ్ళీ ఎప్పుడైనా వొద్దువు గానిలే. నా మాట విని వెళ్ళు"

"ఏం ?"

"ఇడిగో - ఈ పది రూపాయలూ దగ్గరుంచుకో. నాకూ తెలుసు కష్టం ఏమిటో !"

ఎందుకో ఏ అవ్యక్త స్మృతివల్లనో చటుక్కున అతనికి కోపం పోయి సిగ్గుతో అవమానంతో తనమీద తనకి జాలితో బలహీనుడై పోయాడు లక్ష్మీమోహనరావు. ఆమె జేబులో పదిరూపాయలు పెడు తూంటే తోసివేయాలనుకున్నాడు. కాని, అతని నరాలూ, ఇంద్రియాలూ స్తంభించిపోయాయి. అలాగే నుంచునిపోయాడు. కోపంగా కేకలేద్దా మనుకున్నాడు. కాని మాట రావడంలేదు.

"వెళ్ళు పంతులూ" - పాప జాలిగా చూసి అంది.

లక్ష్మీమోహనరావు జేబులోంచి నోటుతీసి ఆమెమీదకు విసిరి వేశాడు. ఒళ్ళంతా అవమానంతో దహించుకుపోతోంది. నిర్జనంగా ఉన్న రాజమండ్రీ రోడ్లమీద నడచిపోతున్నాడు. లక్ష్మీవారంపేట, తుమ్మలావ గడచిపోయాడు. పాప జాలిగా చూడటం అతనికి మరీ మరీ గుర్తుకు వస్తోంది.

తను దరిద్రుడని తెలిసిపోయింది. తన శక్తి అంతా ఈ ప్రమాదం రాకుండా ధారపోసినా లాభం లేకపోయింది. తనకి వ్యభిచరించే అర్హత కూడా లేదు. ఎంత దూరం ఆ చీకట్లో అలా నడిచాడో తెలియదు. కాని అతను తనకి తెలియకుండానే తన ఇంటికి వెళ్ళాడు. అతని ఒంట్లోంచి సత్తువంతా ఎవరో తోడేసినట్టయింది. కాళ్ళు వణికాయి. తన ఇంటి మెట్లమీద చతికిలపడ్డాడు. మొహం చేతులతో కప్పుకున్నాడు. అతని గొంతునుంచి మూలుగు హీనస్వరంతో బయటికి వచ్చింది.

ఇంటి తలుపు తెరచి భాగ్యలక్ష్మి తొంగి చూచింది. "ఇంతదాకా ఎక్కడెక్కడున్నారు? రండి లోపలికి. అలా బెంగపడిపోతే ఎలాగ" అంటూ అతని చేయి పట్టుకుని లోపలికి తీసుకువెళ్ళింది.

"మీరు కూడా ఏమయ్యారో అని భయంతో చస్తున్నాను. వచ్చిన కొడుకు కెల్లానూ రాడు. మీరుకూడా...." ఆమె కంఠం రుద్ధ మయింది.

"పడుకోండి ఇలాగ" అంటూ అతన్ని మంచంమీద పడుకో బెట్టింది.

లక్ష్మీమోహనరావు కళ్ళు మూసుకొని పడుకున్నాడు కను కొలకుల నుంచి కన్నీటి బిందువులు రాలుతున్నాయి. లక్ష్మి అతని కళ్ళు తుడిచి "కాస్త విశ్రాంతి తీసుకోండి" అని తన కళ్ళు తుడుచుకుంది. లక్ష్మీమోహనరావుకి కాస్సేపటికి నిద్రపట్టింది.

(జ్యోతి, 1963)